

Sayın Cahit R. Üren'e gönülden teşekkürlerimizle.

HERMETİZM

Giriş:

Günümüzden 16.000 yıl öncesine kadar geriletelen ilk Mısır'lıların Nil vadisine çıkışları ile birlikte Osiris dininin uygulandığı yeni bir uygarlığın temelleri atılmıştır. Osiris'in müritlerinden olan Hermes 42 ayrı kitapta topladığı dinsel, yönetsel, astronomik, astrolojik, coğrafi, geometrik ve matematik bilgileri içeren kitapları ışığında Nil vadisine yerleşen Beyaz Afrikalıların ileri Mısır uygarlığının oluşumuna öncülük etmiştir.

Hermetik öğretinin simgesel yöntemi dil ile bütünleşmiştir. Yirmi iki harften oluşan Mısır alfabesinin, her harfi bir sırrın simgesi olarak kodlanmıştı. Ayrıca her harf bir sayıya karşılık gelmekteydi. Mısır'da Mezopotamya uygarlığı ile gelişen "tanrının seçimi" gibi mistik bir seçkincilik anlayışına yer yoktu. Zamanla gerçekleri elinde tutan bir bilgi toplumunun ortak adı olan Hermetizm'de bilgili ve güçlü olanın inisiyatrörlüğünün güçsüz ve zayıf olana kabul ettirilmesine dayanan deneysel olarak güçlü inisiyatrörlerin seçimi ve ayıklanması sürecini içeren bir anlayış *teokratik* ve *ataerki* seçkinciliğin yerini almıştır.

2000'li yıllarda bir değişim çağında yaşadığımız giderek belirlenmektedir. Ancak, en önemli dönüşüm ve değişiklik teknolojiye değil de, halen iç varlığımızda oluşur. İnsan olarak kendimizi geliştirmemiz ve ıslah etmemiz mümkündür ve bu belki de yaşamımızın tek gerçek amacıdır. Hermetizm, kökü tarihte kaybolmuş gizemli bir öğretiler ve Eski Mısır'da HERMES adı verilen varsayımsal bir kişinin ardından kurulmuştur. Ezoterik sistemde çalışmayı zorunlu tutan antik öğretiler arasında öncelikli, hatta âdeta ayrıcalıklı bir yer tutmuştur. Kimilerince, tarihteki tüm ezoterik öğretilerin en eskisi olduğu bile benimsenmiştir.

Bazı kaynaklara göre başlangıcı M.Ö. 3000 yılına kadar uzanır. Bazı kaynaklarda ise bu denli eski olmadığı ileri sürülerek daha yakın tarihler verilir. Hermes'in tam olarak ne zaman yaşamış olduğu, hatta böyle bir kimsenin gerçekten de yaşamış olup olmadığı kesinlikle bilinmediğinden, Hermetizm'in başlangıç zamanı da tam olarak belli değildir.

Hermes Kimdir :

Hermes, Eski Mısır'ın çok ünlü bir varsayımsal bilgini ve düşünürüdür.

Yunanlılar ona Hermes ya da Ermes, Romalılar ise Merkür derler. Başlangıçta rüzgar tanrısı sayılmış, sonradan hırsızlarla tüccarların tanrısı olmuştur. İkinci kat gökte bulunan bir delikanlı (*ay*) ve Zeus ile Atlas'ın kızı Maia'nın oğludur. Ayaklarında kanatlar bulunan ve elinde yılanlı bir sopa tutan, miğferli güzel bir delikanlı olarak temsil edilmiştir.

Bazı kaynaklara göre, Eski Mısır inançlarında "*Thot*" olarak anılan kişidir. Bazı kaynaklarda, Tevrat'ta adı "*Hanok*" olarak geçen ve Hz. Nuh'tan önceki üçüncü kuşak olan "*Enoş*" ile bir tutulur. Bazı kaynaklara göre ise, Hermes'in Hanok ile özdeşleştirilmesi yanlıştır; çünkü Nuh'tan çok sonra yaşamış olması gerekir.

Bazı kaynaklarda da iki ayrı Hermes'ten söz edilmektedir. Bunlardan biri önceki kaynaklardaki Hermes ile özdeşleştirilirken, ikincisinin M.Ö. 1100 yılı dolaylarında yaşamış olduğu söylenir. İkincisi Antik Yunan'da "*Ermis Trigmegiste*", Antik Roma'da ise "*Mercure Trigmegistus*" (*Üç Kez Bilgin*) olarak anılmıştır.

Orta-Doğu Kaynaklarına göre Hermes :

Arap-İslam Dünyasına ait birçok eserde yer alan çeşitli bilgilerden Hermes'in tanındığı anlaşılmaktadır. Yukarıda üzerinde durduğumuz Latince ve Yunanca eserlerin vermiş olduğu bilgiler arasında bir paralellik görülmektedir. Arapça kaynakları bir değil, üç Hermes'ten söz etmektedirler :

I . Hermes : Kaynaklara göre Tufandan önce Yukarı Mısır'da yaşamıştır. Piramitleri inşa eden I. Hermes *Ahnuch*'tur (*Henoch* ya da *Enoch*). Henoch, İbrani kaynaklarına göre en büyük "*Myste*" dir, yani inisiye edilmiş kişidir. Melekler ona göklerde ve yer yüzünde ne varsa göstermişlerdir. XIII.yy. da İspanya'da kaleme alınmış olan "*Zohar Chodaş*" isimli eserde, Henoch gökyüzüne çekildiğinde ona "kozmoğrafyaya dair" bütün sırlar verilmiştir. O, semavi kitaba sahiptir ve o kitaptan insan kaderini okuma yeteneği vardır.

Arapça birçok kaynakta Henoch ya da Annuch ile, Kuran'da adı anılan (Sure : 19-56, 21-85) *İdris Peygamber* aynı kişidir. Hermes'in Artronomi-Astroloji (İlm an-Nücum) ve tıp bilgini olduğu yazılıdır. *Al-Makdisi (Abdililah Muhammad, Ölm. 988) "Ahsanu't-takasim fima'rifati'l Akalim"* adlı coğrafyaya dair eserinde *Ali B. Abdallah al Kasri'nin Kitab'ul Kiranat* adlı adlı

kitabından Hermes'e ait şu bilgileri aktarmaktadır: Yahudiler Hermes'in Ahnuch olduğunu söylerler. Ahnuch ise Kuran'da adı geçen İdris Peygamber'dir. Hermes, Al Kasri'ye göre Adem'den önce yaşamıştır. İnsanları Tufanda boğulmaktan kurtarıp Yukarı Mısır'a götürmüştür.

II. Hermes : Arapça kaynaklara göre bu Hermes (*Hirmis*), Nuh Tufanından sonra Babil'de yaşamıştır. Yani Babillidir. Kiral Nasir Bali'nin çağdaşıdır. Pythagoras'un da üstadıdır.

III. Hermes : I. Hermes gibi Mısırlıdır. O da Tufandan sonra yaşamıştır. Yunanlılar Hermes'in Mısır tanrılarında olan *Thoth* ile aynı olduğunu söylerler.

Keldaniler Hermes'e "*Utarid*" demişlerdir. Utarid de "*Merkür*" gezegenidir. Bu gezegen, tezliği, çabukluğu dolayısıyla "*ok*" anlamına gelen Farsça "*tir*" adını almıştır. Utarid, fesahat ve belagat (*retorik*) 'in sembolü olduğundan bu yıldız Farsça "*Gök katibi*" anlamına gelen "*debir-i felek*" adı verilmiştir. Bundan dolayı çok defa adı, defter ve kalemle birlikte anılır olmuştur.

Kuvvetlerden düşünce, duygulardan tad alma, yaşlardan çocukluk çağı, vücut öğelerinin dil, akrabalarından büyük kız kardeş, vasıflardan zeka, anlayış, merhamet, sır saklamak, işaret ve zevk sahibi olmak, bilgilerden mantık, belagat bu yıldız aittir. Av köpekleri, eşek, katır, tilki, tavşan, yaban eşeği, cüsseli kara ve deniz hayvanları, hatipler, katipler, ressam, da yine bu yıldız'a mensuptur. Utarid'in hakim olduğu zamanda doğanların, güzel, sevimli ve zeki olacaklarına inanılmıştır. Minyatürlerde Tavus Kuşuna binmiş, sağ elinde bir yılan, sol elinde de yuvarlak bir tahta bulunan güzel bir genç kız veya yeşiller giyinmiş, başında taç bulunan, bir kürsüye oturmuş ve iki eliyle tuttuğu Kuran'ı okuyan genç bir insan suretinde çizilmiştir. Günlerden çarşamba, gecelerden pazartesi gecesi bu gezegene ait sayılmıştır. "*Ehl-i Kaf*" adı verilen Simyacılar (*Alchimistler*) altına güneş, gümüşe ay dedikleri gibi Utarid yani Merkür'e de "*cıva*" adını vermişlerdir. Bundan dolayı da "mavi renk" Utarid'i temsil eder.

Hermes Trismegistus hakkında bilgi veren önemli bir kaynak da Al Makrizi'nin (ölm. 1441), "*al-Mava'ız val'itibar fi zikri'l-Hitat va'l Asar*" isimli eseridir. Al Makrizi'ye göre Hermes, çok adil olduğundan ona "*Zu'l-adl-(çok adil)*" denmiştir. Hermes Trismegistus, hem peygamber, hem filozof, hem de hükümdar olduğu için kendisine "üç defa nimetlendirilmiş" anlamına gelen "*al-musallasu bil-ni'am*" denmiştir (Trismegistus). Yazara göre Allah, Hermes'e otuz kitap indirmiştir (suhuf). Hermes, hesap (matematik), felsefe (hikmet), riyaziye (geometri), tıp, astronomi ve astroloji (ilm-an-Nücum) alanlarında ilk defa kitap

yazmış olan kişidir. Yine ilk defa kalem ile yazı yazan odur. Bir başka sözle bütün bu bilimlerin mucididir Hermes. Yazar, Hermes'in üç eserinin adlarını da vermiştir. Bunlar, *1-Uzunlukla ilgili (ölçme)-Kitabu'l Tul*, *2-Yeryüzü ile ilgili-Kitabu'l Ard*, *3-Simya ile ilgili-Kibabu'l-Kasb az-Zahab (altın elde etmenin yolları kitabı)*

Bu son eser bize Hermes ya da Hermesçilik ile Simyacılar arasında ilişkiye de ışık tutmaktadır. Nitekim modern Tarih yazıcıları Arap Simyasının aslında antik Yunan gizemciliği ile Hermetik kaynaklardan etkilendiğine dikkati çekmektedirler.

Hermes, Homeros gibi aslında bir edebiyatın adıdır. Ancak bu edebiyat, Homeros'ta olduğu gibi *poetik* değil, *dini* ve *felsefi*'dir. Bir görüşe göre bu edebiyatta (*Corpus Hermeticus*) büyük ölçüde Eski Mısır'a ait fikirler yer almaktadır. Hatta bu özelliğinden dolayı Hermes, *Platon (Eflatun)* ile karşılaştırılabilir. Platon, (M.Ö.427-347) eserlerinde Hermes'in Mısır'lı bir Tanrı ya da Tanrı-İnsan olduğunu ve Mısırlıların ona *Theuth* adını verdiklerini belirttikten sonra onun bir çok şeyin, örneğin Matematiğin, Geometrinin, Astronominin, Kaldıraç Sisteminin ve özellikle Alfabe ile Yazının mucidi olduğunu yazmaktadır. *Platon*, Mısır ve İtalya seyahatlerinde, Hermetik ve Pisagorcucu felsefelerin, akıl ve çizgiyi bir bütün olarak ele alan ezoterik boyutlarını fark edememiştir. Bu yolculuklardan geriye Atina'ya, akılcılığın ilkel bir uygulaması olan İdealar Kuramı'nı getirerek zihinlerde doldurulması imkansız bir boşluk yaratmıştır. Bu boşluğu doldurmaya, onun akli kullanarak bir ulu yaradanın varlığını ispat çabaları, hatta öğrencisi Aristoteles'in cansız'dan tanrı'ya varan sıra düzenli evren anlayışı bile yeterli olamamıştır. Platon dönemlerinde zihinlerde yaratılmış olan bu felsefi boşluğun, 2400 yıldır kimlerin ne işine yaradığı ve nasıl doldurulduğu herkesçe malumdur. Kutsal Kitaplarda her ne kadar "Allah size şah damarınızdan da yakındır" gibi cümleler yer alsada neticede o şah damarı ile insan arasında, koskoca bir ortaçağ skolastisizmi veya muazzam bir doğma sığabiliyor.

Hermes ile ilgili bir diğer kuram daha vardır. Buna göre de aslında Hermes diye "*tek bir kişi*" yoktur. Eski Mısır Tarihi boyunca Hermetik kurumların önderi olan bir çok kişinin hep "Hermes" adıyla anıldığı söylenir.

Bunların hangisini doğru olduğu belli değildir.

Eski tarihçilerden kimileri, Hermes'in 42 kitabı olduğunu yazmışlardır. Söylendiğine göre, bu kitaplardan bazıları "Tanrı" ve "Din" konularını, bazıları Hermetizm'in törenlerini de içeren ritüellerini, diğerleri ise çeşitli bilim dallarına ilişkin bilgileri içerirler.

Kimi tarihçiler ise bu kitapların sayısını yüzlere, hatta binlere çıkarmışlardır. Buradan da, asıl Hermes'ten sonra yaşamış olan birçok bilginin, bilim adamının, rahip ve düşünürün, ya da eğer gerçekten de "Hermes" adlı bir kişinin özgün yazımları varsa bunları kopyalamış olanların, yazdıkları kitaplara Hermes'in adını vermiş oldukları çıkar.

Bu kitaplardan hiç biri günümüze kadar gelememiştir. Büyük çoğunluğunun daha önce ünlü İskenderiye Kütüphanesi'nde toplanmış olduğu, bu kütüphanenin M.Ö. 47 yılında yanmasıyla yitirildiği söylenir. Bu da bir başka varsayımdır, bu kitapların yitiriliş nedenini açıklayabilmek için uydurulmuş gibi bir izlenim yaratmaktadır. Çünkü, o zamana kadar çoktan bu kitapların kopyalarının çıkarılmış olması, bunların da başka yerlerde bulunması gerekir.

Hermes'in olduğu söylenen kitaplara ilişkin bilgilerin bir bölümü Antik Yunan kaynaklarından sağlanmış, bir bölümü de Mısır'daki piramitlerin koridorlarına işlenmiş olan hiyerogliflerin çözümlenmeleriyle elde edilebilmiştir. Bu konudaki bilgiler pek sınırlı ve yetersizdir; birbirlerinden kopuk bilgilerin boşlukları da var sayımlarla doldurulmuştur.

Bu bakımdan, Hermetizm'e ilişkin bilgilerden hiç biri "kesin" olarak nitelenemez. Ancak, şundan da kuşku duyulmaz; Hermetizm, kendinden sonra gelmiş olan bir çok ezoterik kurum için esinlenme kaynağı olmuştur.

Hermes'in eserleri hakkında ilk bilgileri, Neoplatonizmi metafizik, theolojik bir sistem haline getiren Porphyrios'un Suriyeli öğrencisi Jamblichos'tur (M.S.300). Yazarın vermiş olduğu bilgilere göre Hermes'in eserleri sayısı 36.525'tir. Yine aynı yazar başka bir yerde eserlerin sayısını 20 bin olarak vermiştir. Lactantius ise, Hermes'in eserlerinin sayıca çokluğundan bahsetmiş fakat somut bir sayı vermemiştir.

İskenderiyeli Clemens (*Clemens von Alexandria, M.S. 150-215*) Hermes'in eserlerinin sayıca Eski Mısır diniyle ilgili olduğunu yazmaktadır. Yazar bu münasebetle Eski Mısır dinî törenleri hakkında bilgi de vermiştir. Clemens'in yazdığına göre, törenin ön safında müzik sembolleri taşıyan bir rahip yer alır. Bu rahip Hermes'in tanrılara okunan ilahileri içeren iki kitabını ezberlemiştir. Onu bir başka rahip izler, onun elinde de astronominin sembolü olan bir hurma dalı vardır. Hermes'in Astronomi ile ilgili olan güneş ve ayın ışıkları, güneş ve ayın doğuşları ile ilgili bilgiler vardır ve bu rahip bu bilgileri tören esnasında sürekli tekrarlar. Ondan sonra gelen ise *kutsal rahip*'tir. Başında tüyler, elinde de kamış kalem ile mürekkepten oluşan bir yazı takımı taşır. Bu rahibin görevi Hiyeroglif kitapların (*Kosmografya, Cografya, güneş ve ay sistemleri, beş*

gezegen ve Mısır'ın topoğrafyası ile ilgili kitaplar) hepsini ezbere bilmektir.

İskenderiyeli Clemens'in vermiş olduğu bilgilere göre Hesmes'in önemli olan kitaplarının sayısı 42'dir. Bunların 36'sı Mısır'ın tüm felsefelerini içerir ve yukarda anılan rahipler tarafından ezberlenir. Geriye kalan altı kitap da taşıyıcıları olan rahipler tarafından ezbere bilinirler. Bu altı kitap; *vücutun yapısı, hastalıklar, organlar, oftolmoji ve diğer tıbbi bilgiler içerir.*

Clemens'in belirttiği gibi bu kitaplar hem din ve felsefe hem de dil olarak Eski Mısır ile ilgilidir. Günümüze kadar gelmiş olan ve Hermes'e atfedilen iki kitap vardır: Bunlar, *Poemander* ve *Ascilepsius*'dur. *Poemander*'in sözlük anlamı "*shepherd of man*" yani "*insanların çobanı*" dır. Bu iki kitap Yunanca olup fikir olarak Platon'un felsefesiyle benzeşir. Jamblichos'a göre Hermes'in eserleri Eski Mısır dilinden Yunan felsefesine aşına olan kişilerce Yunanca'ya çevrilmişlerdir. *Patrisius*, Hermes'in çok eskiye dayandığını ve bu faraziyeden hareketle şu sonuca varmaktadır: Yunanlıların bütün felsefe sistemleri, yani Pythagoras'ın mistik matematiği, Platon'un etiği ve Theolojisi, Aristoteles'in fizik teorileri Hermes'in kitaplarına dayanmaktadır. Yazarın bu iddiası aslında oldukça mantıklıdır. Çünkü eğer Hermetik Kitaplar (*Corpus Hermeticus*) Yunan felsefesinin ürünü değilse, Yunan felsefesi Hermes'in ürünü olmalıdır.

Hermetizm'in Doğuşu :

Eski el yazması belgelerin bazılarında, Hermes ile ilgili bir efsanesel öykü anlatılır. Bu efsanesel öyküde, diğerlerinde olduğu gibi, Tevrat'ın ilk bölümünden esinlenilmiştir; ama bu Tevrat'ta anlatılan öykülerden biri değildir. Üstelik bu öyküde "Hermes" adı da geçmez; fakat sözü edilen kişi Hermes'tir.

Buna göre; Hz. Nuh'un dört üvey kardeşi vardır. Erkek kardeşlerinin adları: *Yabal (Jabal)*, *Yubal (Jubal)* ve *Tubal-Kain*, kız kardeşinin adı ise *Naama*'dır. Bu üç erkek kardeş, Tufan'dan önce, tüm bilimlerin temelini oluşturan "*Yedi Bağımsız Bilim ve Sanat*" ı bulmuşlardır. Kız kardeşleri ise dokumacılık sanatını bulmuş olan kişidir.

Bu üç kardeş, yakında geleceğini bildikleri *Tufan*'dan sonra yitirilmemeleri için, tüm bildiklerini iki sütun üzerine işlemişlerdir. Bu sütunlardan biri, ateşte yanmayan mermerden, diğeri ise suda batmayan bir hafif taştan (kimilerine göre içi boş olmak üzere madenden) yapılmıştır.

Yüzyıllarca sonra Hermes, bu iki sütundan birini bularak “Yedi Bağımsız Bilim ve Sanat” ı öğrenir. Böylelikle, çağında bu bilim ve sanatların üstadı olur. Gerek bilimsel gerekse töresel nitelikler taşıyan öğretisini de, bu bilgiler üzerine kurar.

Bu efsanesel öyküde sözü edilen Hermes, M.Ö. 1100 yılı dolaylarında yaşamış olduğu ileri sürülen Hermes'tir. Öyle olmazsa, dinsel kaynaklardaki benimseyişler uyarınca Tufanın olduğu tarih ile Hermes'in yaşamış olduğu varsayılan dönem arasında bir çelişki doğar.

Ancak bu efsane, Eski Mısır'ın Hermetik kurumlarının bundan en az bin yıl, hatta daha eski oluşunu açıklayamamaktadır. Böyle bir açıklamanın yapılabilmesi için, Tufanın mutlaka daha eski bir tarihte oluşmuş bulunması gerekmektedir. Bilimsel bulgular ve Sümer Yazıtları'ndan çıkarılmış olan bilgiler de bunu doğrulamaktadır. Bunlara bakılacak olursa, Hz. Adem'in dünya yüzüne indiriliş tarihi olarak benimsenen M.Ö. 4000 yılının daha geriye alınması gerekmektedir. Bu ise Tevrat'taki soy ağacı anlatımını çelişkiye düşürür.

Sözü edilen “Yedi Bağımsız Bilim ve Sanat” şunlardır. : *Dilbilgisi (Gramer), Mantık, Konuşma Sanatı (Hitabet), Aritmetik, Geometri, Müzik ve Astronomi*. Bunlar, eski çağlarda, diğer tüm bilimlerin ve sanatların temelleri ve kaynakları sayılmışlardır.

Mısır ve Hermes Okulu:

Günümüz bilim dünyasının, nasıl olup da ortaya çıktığını açıklayamadığı Mısır Uygarlığı, hem Mu hem de Atlantis İmparatorluklarının bu topraklar üzerinde kurdukları iki ayrı koloninin Tufan'dan sonra , zaman içersinde birleşmeleri ile meydana gelmiştir. Her iki kolonide de başlangıçta tek tanrılı din ve ezoterik öğreti geçerliken, Mu Kolonisi bir süre sonra yozlaştı ve çok tanrılı inanca geçti. Atlantis Kolonisi ise, Hermes (Toth) tarafından kurulmuştu ve *Osiris Dini'* ni uyguluyordu.

Osiris' in müridlerinden olan ve ondan altı bin yıl sonra yaşayan Hermes, ya da diğer bir adıyla *İdris*, günümüzden onaltı bin yıl önce, beraberindeki bir güç ile Atlantis'den Nil deltası'na çıktı Burada bir Atlantis kolonisi kurdu ve Osiris dinini Mısır'da yaymaya başladı. Sais'de bir tapınak inşa eden Hermes için, Mısır'ın ünlü “*Ölümler Kitabı*”nda , “*ilahi kelamın efendisi ve ilahi sırların sahibi*” denilmektedir.

Kuzey Mısır, Hermes döneminden, Firavun Menes dönemine kadar (M.Ö. 5000) Hermetik rahipler tarafından yönetildi. Daha sonra *İdris Peygamber* olarak tek tanrılı dinlerin efsanelerine giren Hermes'e Yunanlılar aynı zamanda hem kral, hem büyük

rahip, hem de din kurucusu olması nedeniyle, üç defa büyük anlamına gelen “*trimejit*” sıfatını layık gördüler.

Hermetizm'in Günümüze Etkileri:

Hermetizm der ki:

“İnsan nefsi bir evdir. Ona eğer tanrı yerleşmezse şeytan yerleşir.”

M.S. IV. yy sonlarında Ortodoks kilisesi, Gnostizm'in kökünü büyük ölçüde kazımıştı. Neo-Platonculuk bir süre daha sürmüş, Mısır'ın 630 yılında Müslümanlar tarafından fethedilmesinden önce, o da ortadan kalkmıştı. Bu iki akımın silinip gitmesine karşılık, bilginin simgesi olarak *Hermes Trimegistos*, hem Hristiyanlık hem de Müslümanlık içinde yaşamaya devam etti.

Rönesans dönemine ait ve içine Astroloji'yi de alan konulardan birisi de Hermetizm'dir. Bu sözcük Hristiyanlık öncesi dönemde yer alan inançları içine almaktadır. Astroloji'de sık sık geçen “*yukarıda ne varsa, aşağıda da o vardır*” ilkesi yine Hermetizm'den gelmektedir. Çok özet bir anlatımla, Hermetizm insanoğlunun evrenle olan birliğini, onun bir parçası olduğu düşüncesine dayanmaktadır.

Hristiyan Kilisesi, bir taraftan eski pagan tanrıların yeni inanç döneminde yaşamasına izin veriyor, diğer taraftan bunların önemini azaltabilmek ve evcilleştirebilmek için eski tanrıları birer bilgeye dönüştürüyordu. Örneğin, tanrıça “*Neit-Athena*”, “*Azize Catherine*”, “*Horus- Perseus*” ,”*Aziz George*” ve “*Anubis*”, “*Aziz Christopher*” olarak Hristiyanlığa katılıyorlardı. Ne var ki Thot-Hermes'in, Mısır bilgeliliğinin simgesi *Hermes Trimegistos*” olarak Kilise dışı kalmış olması oldukça ilginçtir.

İslam'da *Hermes Trimegistos*, *İdris Peygamber* olarak insanlaştırılmıştır. İdris, Kur'an da dürüst bir peygamber olarak yer almaktadır. İslam'da da Hermes bir kültür kahramanı olarak ele alınmış ve tüm sanat ve bilimleri icat ettiğine inanılmıştır.

Rönesans'ın en belirgin özellikleri, insanın potansiyellerinin sonsuz olduğu inancı ve insanın her şeyin ölçüsü olduğu görüşüdür. İlginç olan Rönesans'ın bu düşünceleri Hermetik geleneklerden almış olmasıdır. XV. yy. başlarında, İtalyan sanat ve bilim adamları, canlandırmaya çalıştıkları eski bilgelikte Hermetik metinlerin ne denli ağırlıklı bir yeri olduğunu artık öğrenmişlerdi. *Asklepius* çoktandır biliniyor ve okunuyordu; Hermetik Metinler Arapçadan Latinceye çevriliyordu.

XV. yy. sonlarında ünlü düşünür ve gizemci *Pico della Mirandola*, neo-Platoncu düşünce ve Hermetik gelenekler ile

Kabalayı birleştirdi. Önceden beri ilişkili olan Yahudi Gelenekleri ile Mısır Geleneklerinin yeniden birleştirilmesi çabasını aynı yüzyılda *Campanella* da sürdürdü. Hıristiyanlığın katı kurallarla dolu evrenini aşmakta yaratıcı Rönesans düşünürleri için Mısır ve Hermetizm'den başka alternatif yoktu.

Yalnızca 1471 ile 1641 yılları arasında *Ficino*'nun Hermetika çevirileri yirmi beş, *Patritius*'un çevirileri altı basım yaptı. *Asklepius* tam kırk kez yayınlandı. *Stapulansis*'in *Asklepius* yorumları on bir basıma ulaştı. 1400 ile 1700 yılları arasında Batılı gezginler tarafından Mısır'ı anlatan ikiyüzelli kitap yayınlandı. Yine aynı yüzyılda Hermesçiliğe ve Mısır'a beslenen ilgi kuşkusuz Rönesans kültürünün en saygı duyulması gereken yönüydü. Hermesçiliğin o dönemde verdiği en büyük ürün, bilimin ve araştırma özgürlüğünün öncüsü *Giordano Bruno* kişiliğinde ortaya çıktı. *Bruno*, kendinden öncekilerden ve çağdaşlarının tümünden daha ileri gitmiş olması bakımından olağanüstüdür. Tüm çabalarına karşın *Bruno*'dan önceki Hermesçiler, Hıristiyanlık tarafından çizilen sınırlar içinde kalarak, Mısır düşüncesini İncil'de yer alan bilgilerden daha yukarı taşıyamamışlardır. Oysa *Bruno*, Mısır bilgeliğine ulaşabilmek uğruna, yalnızca Hıristiyanlığın değil, Yahudiliğin bile ötesine geçmeye cesaret etmiş, üstelik bu çabanın hem entellektüel, hem de siyasal açıdan gerekliliğini vurgulamıştır. *Bruno*, Hermesçiliği katıksız Mısırlılığa döndürmeye çabalamıştır, onun için Hermesçi Mısır inançları aslında gerçekte dinin ta kendisidir. Hıristiyanlığın sınırlarını aşan *Bruno*, engizisyon tarafından yakılarak öldürülmüştür.

Mısır tutkusu yalnızca Katolik ülkeler ile sınırlı değildi. Protestanlar da Mısır ve Hermesçilik ile ilgilendiler. XVII. yy. da Almanya, Fransa ve İngiltere'de ortaya çıkan "*Gülhaççılar*" bir tür "*Gerçek Din*" kavramını geliştirirken Hermesçiliği temel aldılar. Gülhaççılar, toplumun gerçek bilgiğe ulaşmış seçkin bir aydınlar grubu tarafından yönetilmesi gerekliliğini savunuyorlardı. Böylece Mısır rahiplerinden Pythagorasçı kardeşlik topluluklarına, oradan da Platon Akademisine uzanan ezoterik zinciri izlemiş oluyorlardı.

XVII. yy. da Aydınlanma akımının önemli kişilerini bünyesinde barındıran Masonların ilgi odağı da Mısır oldu. Masonluğun tarihi, özellikle XVII. yy. da yeniden örgütlenme öncesi dönem oldukça karanlıktadır. Masonluk başlangıçta, Ortaçağ Avrupa'sında katedraller ve diğer önemli yapılarda çalışan duvarcıların oluşturduğu kapalı örgütlerdi. Reform ve Din Savaşlarından sonra İngiliz Adalarında yaşamayı sürdüren örgüt, "*soylu ve burjuva*" üyelerin girişiyle farklı bir niteliğe kavuştu ve "*Spekülatif Masonluk*" oluştu. Ne var ki, Masonlar XVII yy. öncesindeki bu yeni örgütlenmeden önce de Mısır'a ilgi duyuyorlardı. Örneğin, bir çok eski el yazmasında Masonluğu

Euclide'in Mısır'da kurduğu kayıtlıdır. Masonlar için, mimarlıkla eşdeğer olarak görülen ve büyük önem taşıyan geometri bilimi, Nil'in taşmasıyla sınır işaretleri kaybolduktan sonra tarlaları ölçmek için Mısırlılar tarafından icad edilmişti.

Rönesans dönemi Hermesçileri ile Gülhaççılar arasında nasıl bir bağlantı varsa, benzer bir bağlantı da Gülhaççılar ile Masonlar arasında da bulunuyordu. Bunun kanıtı olarak, bir Gülhaççı olan *Elias Ashmole*'un aynı zamanda Mason olduğunun bilinmesidir. Ayrıca, Gülhaççılar ile Masonlar arasında bazı Hermetik ilke ve düşünce benzerlikleri de vardı. Her iki örgüt de, evreni simgelemek için Süleyman tapınağı ve Piramitler gibi yapıların ölçü ve oranlarını kullanarak daha iyi, daha barışçı ve daha hoş görülmesi için bir dünya yaratacak olan bir Aydınlanmışlar Grubu oluşturma arzusundaydılar.

Hermetizm, XVII. yy. dan beri Gülhaççılığı, XVIII. yy. dan beri de Masonluğun Simgesel Ritüellerini etkilemeye devam etmektedir. XIX. yy. sonlarına doğru ortaya çıkan Martinizm, Teozofi (Theosophy), Gizli Canlanma (the Occult Revival), Altın Şafak Hermetik Tarikatı (the Hermetic Order of Golden Dawn) gibi etkin ezoterik akımların arkasındaki itici güç yine Hermetizmdir. Bu sayılan akımlar da XX. yy. da bir tür "*Pagan Rönesansı*"nın doğmasına yol açmışlardır. Ünlü psikolog C.G. *JUNG*'un insan ruhunun derinliklerini inceleyen yapıtlarının da, içerdikleri simya sembolleri ve arketiplerle Hermetik özellikler taşıdıkları kabul edilmektedir.

Hermetik Öğreti :

Hermetizm, üzerinde başlı başına bir kitap yazılabilecek kadar geniş bir konudur. Bu yazıda yalnızca bazı öğretisel özelliklerine kısaca değinmekle yetinilecektir.

○ Madde, *karanlık* ile özdeşdir. Işık ise ruhtur; *aydınlık* ruhtadır. Yer yüzündeki yaşam, ruhun madde ile savaşından oluşan bir sınav evresidir. Eğer ruh maddeye yenilerek bu sınavı kazanamayacak olursa, karanlığa tutsak düşer ve varlığını yitirir. Sınavı kazanan ruh ise göğe yükselir ve ölümsüzlüğe ulaşır.

○ Ruhları ölümsüzlüğe götüren, dünya sınavında, buyruklarına dayanarak, güçlerini kullanarak, acı çekerek, elde ettikleri bilinçtir. Buna kavuşmak için, yükselmeyi istemek gerekir.

○ Düşüncelerden hiç biri *Tanrı*'yı resimlendiremez. Tanrı, hiçbir dil ile tanımlanamaz ve betimlenemez. Cisimle ilgisi olmayan, biçimi üzerinde her türlü düşüncenin geçersiz olduğu bir

kavram duygularımızla da aydınlanamaz. Sonsuz olan *zaman* gibi kısa bir ölçüye gelmez.

○ Nitelenmesi olanaksız Tanrı, seçtiği kullarından kimilerine, kendi yüce olgunluğundan bir takım görüntülere erişebilmeleri için, doğal olanakların üstüne çıkma yeteneğini verebilir. Fakat bu *seçkin kişiler*, gördüklerini halk dili ile tanımlayacak sözcük bulamazlar. *Nedenlerin nedeni* her zaman saklıdır.

○ İnsan ruhunun derinliklerinde taze bir biçimde bulunan niteliklerin ortaya çıkabilmesi için, insanın üstün düzeyde bir eğitim görmesi gereklidir. Sürekli bir çabayla ve buyruğunun kullanılmasıyla, insan evrenin potansiyel güçleri ile ilişki kurabilir. İnsanın uğraşıyla elde edebileceği başarının sonu yoktur. Yılmayan bir uğraşı sonucunda insan, tanrısallığa bile erişebilir.

○ Ateşe, suya, toprağa karşı dayanıklılık gösterebilen insan, öz varlığına da egemen olabilmelidir. Ruh ve bilgi evreninin yüce aşamalarına ulaşmayı öngören insan, duygularının gölgelemelerini ve şaşırtmalarını aşmayı bilmeli, maddenin tutsaklığına düşmekten kendini koruyabilmelidir.

Hermetizm'in bu genel öğretisi, karmaşık simgeler ve astrolojik allegorilerle anlatılır. Öğretinin kökeninde, çağın *çok tanrıci (politeist)* ortamı içinde bir *tek tanrıci (monoteist)* görüş belirir. Ancak bu tek tanrıci görüş, aynı anda *kamu tanrıci* ya da *doğa tanrıci (panteist)* bir nitelik de taşır.

İnsanın her yönden olgunlaşıp yetkinleşmesi yoluyla Tanrı'ya yaklaşabileceği inancı, diğer tüm gizemci (*mistik*) öğretilerden önce Hermetizm'de yer almıştır. Hermetizm öğretisinin temel öğelerinden biri olan "*ışık-karanlık diyalektiği*" de çağlar boyunca bir çok din ve inanç sistemi için de bir esinleme kaynağı olmuştur.

Hermes, "*Hiddet tutkusu (Öfke) insanlar tarafından yaratılmış, dünyevi tanrılarla alışmış bir durumdur*" diyor. Bu teori, yani heykellerin *daimonlar (cinler)* içerdiği inancı daha sonra Hıristiyanlar tarafından da benimsenmiştir.

Politeizme ait bu düşüncelerin yanı sıra *panteist* fikirler de söz konusudur: Nitekim "Ben ne isem sen de o'sun", "Benim yaptığım her şey sensin, benim söylediğim her şey sensin", "Ben seni biliyorum, sen de beni biliyorsun. Ben, benim, sen de bensin" sözlerini okuduğumuz zaman sanki elimizde Hintli bir filozofun kitabı vardır. Benzer düşünceleri Hıristiyan Mistisizminde de buluruz.

Asketik Prensi (zühd) :

Hermes, *“kendini seven kişi bedeninden nefret etmelidir”* demektedir, ancak başka bir yerde de evlenmenin gerekliliğinden söz etmektedir. Hermes, sık sık tanrının oğlundan söz eder. Hermetik öğreti ile Hıristiyanlık arasındaki benzerlikleri yüzeysel bulan bilim adamları varsa da, bu gün İsa'nın Tanrının oğlu olduğuna dair Hıristiyan öğretisini Eski Mısır'a geri götürenler de vardır. Hermes'e göre , tanrı'nın oğlu bazen Nus'tan türemiş olan *“Logos”* , bazen de bir insandır. Ancak o bildiğimiz bir insan değil *“ebedi (aenian)”* bir insandır. Çünkü o tıpkı babası gibidir. Bu Nus'un cinsiyet aspektinin oluşu anlaşılması zor da olsa, onu biseksüel yapmaktadır. Bazen de Platon'da olduğu gibi, tanrının oğlu *“her şeyi hisseden evren”* dir. Hermes, güneşi açıkça tanrının oğlu olarak nitelendirmiyor, bunun yerine ikinci bir tanrı olarak anıyor.

Kötülük : Hermes'in kötülük ile ilgili görüşleri de çeşitlidir: Bir taraftan *“ruhun her kötülüğü sefahattan kaynaklanır”* demektedir, diğer taraftan başka bir yerde de *“beden, kötülüğün kaynağı”* olarak gösterilmektedir. Yine Hermes'e göre *“bedeni sevmek ölüm sebebidir”*. Bir başka yerde de *“iyilik”* ve *“tutku”* bir birinin zıddıymış gibi gösterilmektedir. Hermes, *“tutku”* tıpkı *“demirin üstündeki pas gibidir”* yani onun parlaklığını, gerçek yüzünü örter, demektedir. Bütün bunlar belki de sonuçta aynı noktada kesişmektedir: Kötü düşünceler *“daimon”* (cin veya Aselepsiys'da yazıldığı gibi *“kara melekler”*) tarafından insanlara musallat edilmektedir. Bu düşünce Yunanistan'dan daha çok İran'ı akla getirmektedir. Hermes'e göre kötülük her ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın tanrı tarafından yaratılmamıştır. Kötülük sadece dünya'ya aittir. Kötülüğü bütün cosmos'a (evren) maletmek küfür olur, Tanrı'ya saygısızlıktır. Yine Hermes'e göre tanrıya inanan insan kötülüğü iyiliğe dönüştürmeye muktedirdir.

Hermes ve Tanrı :

Hermes'in tanrı ile ilgili düşünceleri çeşitlilik arz etmektedir: Polytheist, phanteist ve monoteist düşünceler karışımıdır. Ona göre gökyüzündeki yıldızlar tanrıları temsil ederler. Bunların en önemlisi denizlerden ve yeryüzünden daha büyük olan güneştir. Ayrıca ölümsüz ve insanlar tarafından erişilebilen başka varlıklar vardır. Hermes diyor ki *“insan tanrıları kendi tasavvurlarına göre yarattı. Tıpkı baba ve rab olan büyük tanrı kendi bünyesi içinde ve kendi tasavvurlarına göre çeşitli tanrılar yarattığı gibi”*. Asciepsius, Hermes'e sorar : *“Bunların (tanrıların) heykellerini mi kastediyorsun ?”* Hermes şöyle cevap verir : *“Bunlar hayat, duygu ve ruhla bezenmiş heykellerdir. Heykeller, geleceği, olacağı önceden bilirler. Bu bilgileri rüya, fal ve prophetia yoluyla bildirirler. İnsanları hasta eden, hastaları sağaltan ve arzulara göre keder ve neşe dağıtan heykeller. Heykellerin bu güçleri, onların içinde var olduğuna*

inanılan daimon'lardan (cinlerden), meleklerden kaynaklanmaktadır.” Hermes bu doktrinini pekiştirmek ve desteklemek için antik Mısır deltasında insanlığın geleceğinden sorumlu tanrı Osiris'in kız kardeşi ve karısı olan İsis'in davranışlarını örnek göstermektedir: İsis, memnun olduğu zaman iyi şeyler yapar, mutlu olmadığı zamanlarda da kötülük saçardı etrafa.

Tanrının Nitelikleri :

Hermes, tanrıların niteliklerini de tanımlamaya çalışmıştır. Bu konudaki fikirleri arasında bir çelişkiye pek rastlanmaz. Hermes'e göre tanrının niteliği “ *yaratmak ve her şeyi yapmaktır. Tanrının olağanüstülüğü her şeyi yapmasıdır. Bu, tanrının tabiatıdır. Tanrı yaratıcı bir irade gücüdür.*” Tanrılık, tanrının tek ve gerçek sıfatıdır. “*Tanrı, akıl değildir, o aklın var oluşunun müsebbibidir. O ruh (Geist) değildir, ruhun var oluşunun sebebidir. O ışık (nur) da değildir, ışığın var oluşunun müsebbibidir.*

Hermetizm'in temel benimseyişleri uyarınca; zihinleri gelişmemiş ya da gelişmeye elverişli olmayan kimseler, gerçekleri ya anlayamaz ya da kaldıramazlar. Öz eleştirilerini yapamayanların da gerçeklere ulaşabilme şansları yoktur. Bireysel istek ve tutkularından sıyrılmayıp kötülüklerin tümünden arınamamış olanlar ise, gerçekleri elde edecek olurlarsa, bunları yanlış ve zararlı uygulamalarda kullanırlar. Bedensel güçleri ve zihinsel sağlıkları yerinde olmayanlar da, gerçekleri araştırma yolundaki uzun ve zorlu girişimlere katlanamaz, başarılı sonuç elde edemezler.

Bu nedenlerle, Eski Mısır'da Hermetizm'in beşiği olan *Tep* ve *Memfis* mabetlerinde, adayların, gerek zihinsel, gerek töresel, gerekse bedensel bakımdan üstün yeteneklerinin bulunması, üstelik bu yeteneklerini bireysel buyrultularıyla yerinde ve zamanında kullanabilmeleri öngörülmüştür. Hermetizm'in *Tekris* yöntemleri de buna göre düzenlenmiştir.

Hermetizm Tefekkürü:

M.Ö. 5000 ile 3000 yıllarında Türk'lerin Orta Asya'dan göçü olmuştur. Bu göçün bir kısmının Mezopotamya'ya yerleştikleri tarihlerde bir kısmı da Nil deltasına yönelmiştir. Tarih öncesi devir yaşanmakta olan Mısır'da birden tarih çağı başlamıştır. Mısır'ın eski tarihi incelendiğinde halkın Afrikalı, Arap ve Kafkas Arî kavimlerinden olmadığı, dilinin de Arapçayla ilgisi olmadığı anlaşılır. Mezarlarından çıkarılan mumyaların beyaz ırktan olduğu, sima, dil ve dini düşüncelerin eski Türklerle pek benzeştiği görüldüğünden bu halkın Orta Asya'dan göç eden Türkler'den olduğu sonucu çıkmaktadır. Mısır tanrısı Nur

ilahıdır, güneşin timsalidir. Horus “hor” sözcüğünden gelmekte, hor sözcüğü Türkçe’de “nar-ı beyza” anlamını taşımaktadır. Ayrıca, Mısırlıların savaş ilahı “kurf” tur. Bunlar, Mısır dininin, Orta Asya kabileleri tarafından Nil vadisine getirildiğinin işaretleridir.

Mısır’ın manevi kitapları Hermes’e aittir. Hermes’in oluşturduğu tefekkür, evrenin sırlarını aramaktır. Buna “*Hermetizm*” adı verilmiştir. Hermetizm ne bir din, ne de bir mesheptir. Yalnız tefekkür cemiyetidir, doğanın sırlarını araştırma yoludur. Bu yolda çalışanlar müsbet bilimlerin köklerini keşfetmişlerdir. Temel bilimlerin kökenine inilmiş, gelecek nesillere önderlik edilmiştir. Hermetik tekris sonucu bu mabette yetişenler Mısır’da devlet idaresi ve firavunluk mertebesine erişmişlerdir. Hermetizm, Şamanizmin Mısır’da oluşan en gelişmiş şeklidir.

Hermetik Tekris :

Bir Hermetik Tekris’in nasıl yapıldığına ilişkin bilgiler, Eski Mısır papirüslerinin ve çoğu Mısır Piramitlerinin koridorlarına işlenmiş olan rölyeflerin incelenmesi, bunların eski Yunan kaynaklarında yer alan bilgilerle karşılaştırılmaları sonucunda çıkarılmıştır. Ne ölçüde doğru oldukları üzerine pek bir şey söylenemez; çünkü bu konuda anlatılanların bir bölümü varsayımsaldır. Bununla birlikte, tümü bakımından baştan sona yanlış sayılmazlar.

Hermetik Tekris’i, bu konuya değinen bir çok kaynakta olduğu gibi, adeta bir “öykü” gibi anlatmaya çalışacağım.

Bir Hermetik rahip olmak isteyen aday ile ilgili olmak üzere önce çok derin ve yaygın bir soruşturma yapılırdı. Adayın, sağlıklı, iyi niyetli, zeki, zihinsel gelişimi bakımından yetenekli, dürüst ve direşken bir kimse olması gerekirdi. Hakkında yapılan soruşturmada herhangi bir olumsuz bilgiyle karşılaşılmazsa, aday mabede çağrılırdı. Orada HİYEROFANT olarak adlandırılan başrahip tarafından sorguya çekilirdi. Hiyerofant adayı şaşırtmaya, çelişkilere düşürmeye ve zor durumda bırakmaya, böylelikle adayı bir Hermetik rahip olma isteğinden caydırmaya çalışırdı.

Bu görüşme sonucunda da aday hakkında olumlu bir kaniya varılacak olursa, kendisini ne tür bir çalışmanın beklediğini göstermek üzere, bir hafta kadar bir süre çok ağır koşullar altında ve pis işlerde çalıştırılırdı. Aday, hiç yakınmadan buna dayanabilecek olursa, sınavlarının başlayacağı yere götürülürdü.

Adayın götürüldüğü yer, korkunç heykellerin bulunduğu ve ışık oyunlarıyla ürkütücü şekillerin yaratılmış olduğu bir salondur.

Burada adaya, şimdi girmeye başlayacağı sınavların çok zorlu ve yaşamını yitirebileceği ölçüde tehlikeli olduğu anlatılırdı. Adaya, son olarak bu noktada dileğinden cayma fırsatı verilirdi.

Direnişini sürdüren aday, NEOZOR olarak anılan yardımcı rahiplere teslim edilirdi. Nezorlar adayı sınavlarının başlayacağı büyükçe bir demir kapının önüne götürürlerdi. Kendisine, eğer bu kapıdan geçecek olursa bir daha geriye dönemeyeceğini söylerlerdi.

Hava Sınavı :

Sınava başlamak isteyen adayın eline bir yağ kandili verilirdi. Demir kapı açılır, aday içeri girdikten sonra ardından gümbürtüyle kapatılırdı. Aday kendini zifiri karanlık bir koridorda bulurdu. Elindeki kandilin verdiği cılız ışığın yardımıyla ilerlerdi. Kısa bir süre sonra koridor daralmaya ve alçalmaya başlardı. Adayın dizlerinin üzerinde sürünerek ilerlemesi gerekirdi.

Çok geçmeden, aday kendini derin ve dibi görünmeyen bir kuyunun ağzında bulurdu ve orada gördüğü basamaklardan aşağı doğru inmeye başlardı. Ancak, birkaç basamaktan sonrasının olmadığı görülürdü. Elindeki yağ kandiliyle çevresini incelediğinde kuyunun karşı duvarında bir başka oyuğun bulunduğunu fark ederdi. Ancak oraya tırmanabilmesi için elindeki yağ kandilini de bırakması gerektiğini kavradı. Önce kandili oraya atmayı denemiş olabilirdi ama bunun bir yararı yoktu, çünkü kandil atılacak olursa sönerdi. Bunu denemezse, hiç olmazsa oraya görerek tırmanma olanağı elde ederdi.

Yaşamını bu derin kuyuda yitirmekten kurtaran aday, bundan sonraki yolculuğunu zifiri karanlıkta sürdürürdü. Kuyunun öte yanında tırmandığı oyuktan ötesi bir labirent biçiminde düzenlenmişti. Şansı yoksa ve hangi köşeleri döndüğünü sırayla aklında tutmazsa, çıkış yerini bulabilmek için saatlerce uğraşması gerekebilirdi. Sonunda sürünerek ilerleyebildiği koridorların çıkış yolunu bulabilirdi. Ancak burada demir parmaklıklı bir kapı ile karşılaşırđı.

Aday, daha ilk deneyişinde, bu kapıyı açma olanağının bulunmadığını anlardı. Labirente dönüp başka bir çıkış yolu bulmaya çalışan, ya da kapıyı açmaları için seslenen adaylar da olurdu. Ancak bunların hiçbir yararı yoktu; buradan çıkmak isteyen adayın, hiç sesini çıkarmadan oturup saatlerce beklemesi gerekirdi.

Zamanı geldiğinde bulunduğu yerden çıkarılan aday, dinlenmesine ve kendine gelmesine hiç fırsat verilmeksizin, duvarlarında çeşitli simgelerin bulunduğu bir salona alınırdı.

Simgeler birbiri ardınca gösterilir, her birinin ne anlama geldiği yarım yamalak anlatılırdı. Sonra adaya, anlatılmış olanları anlayıp anlamadığı sorulurdu. Aday anladığını söyleyecek olursa, kendisinden anladıklarını anlatması istenir ve hiçbir şey anlamamış olduğu gösterilirdi. Aday açık yüreklilikle anlamadığını söyleyecek olursa, o zaman da kendisine daha öğreneceği çok şey olduğu anımsatılırdı.

Ateş Sınavı :

Adayı yanına alan bir rahip, onu her yanından alevler fişkıran, zemini korlarla kaplı, fırın gibi bir koridorun girişine götürür ve adaya buradan geçmesi gerektiğini söylerdi. Aday irkilecek olursa, ona kendisinin buradan her zaman geçtiğini, eğer kendine güveni varsa buradan yanmaksızın geçmeyi başarabileceğini söylerdi.

Bu koridordaki ateş dıştan bakınca çok korkunç olmakla birlikte aslında aldatıcıydı. Önemli olan adayın ateşin içinden geçebilecek kadar yürekli olabilmesiydi. Ancak bu bakımdan yeterli yürekliliği gösterebilmesi için kendisine destek olunmasından geri kalınmazdı. Fakat bunun görüldüğü kadar tehlikeli olmadığı gösterilmezdi; adayın, başka birisinin bunu başardığını görmeden deneyebilmesi gerekli görülürdü.

Su Sınavı :

Ateş koridorundan çıkar çıkmaz, aday bulanık su dolu bir havuzla karşılaşırdu. Bunu aşabilmek için suya girmesi gerektiğini anlamakta gecikmezdi; suya girer girmez, bunun buz gibi soğuk, havuzun ise bir bataklık gibi olduğunu fark ederdi. Telâşa kapılarak çırpınan bir adayın, çamura gömülerek boğulması işten bile değildi. Soğuk kanlılığını korumasını bilen bir aday ise, bu sınavı da başarıyla bitirebilirdi.

Bu sınavdan sonra rahipler adayı göstermiş olduğu başarıdan ötürü, kutlayıp kendisine kuru giysiler giydirebilirlerdi. Yatması için büyük bir odaya götürürler, oturup kendisi ile biraz söyleşide bulunurlar, onu tüm sınavların sona erdiğine inandırmak için ellerinden geleni yaparlardı. Sonra da uyuyup dinlenmesi için onu yalnız bırakırlardı.

Buyruktu Sınavı :

Aday, uyandığı zaman karşısında çok güzel bir genç kız bulurdu. Genç kız, adaya, bundan böyle onun hizmetinde olduğunu söyler, ona ender yiyecekler sunar, onun için raks eder, onu kendisi ile yatması için isteklendirirdi.

Eğer aday bu genç kızın cilvelerine kanacak ve kapılacak olursa, onunla yatabilmek için önce bir kadeh içki içmesi gerekirdi. Bu ise, içindeki uyuşturucu nedeniyle adayın yeniden uykuya dalmasına neden olurdu. Bundan sonra aday bir mahzende uyanır, tüm bedensel güç ve yeteneklerine karşılık buyrultusuna egemen olmayı bilemediği için rahip olmaya hak kazanamayacağı, ancak mabedin gizemlerine yaklaşmış olduğu için de ölmeden buradan çıkamayacağı kendisine anlatılırdı. Bundan sonra, yaşamının sonuna dek gün ışığını hiç görmeksizin bir hizmetçi olarak çalışmak zorunda kalır, mabedin asil gizemlerine hiçbir zaman ulaşamazdı.

Kendisiyle yatmaya karşı direnmesi üzerine genç kız adaya küçültücü sözler söyler, sonra odadan çıkar, birisine adaydan yakındığını anlatışı duyulurdu. Az sonra odaya giren rahip adayı azarlar, sert bir dille dünya nimetlerinden yararlanmasını bilemeyen bir kimsenin mabede alınarak rahip olmasına izin verilemeyeceğini söylerdi. Aday bir süre için bir hücreye kapatılır, bir takım kişilerin kendisi hakkında görüşmekte olduklarını duyardı. Sonunda, daha önce görmemiş olduğu bir rahip yanına gelir, buradaki gizemleri öğrenmiş olduğu için, ölüme terk edilmesine karar verildiğini bildirirdi.

Toprak Sınavı :

Aday, sabaha karşı elleri ve gözleri bağlı olarak mabetten çıkarılır, kuytu bir vadiye götürülürdü. Orada, yalnızca başı dışarıda kalacak şekilde, daracık ve derin kazılmış bir çukura gömülürdü. Göz bağı çıkarılır ve yalnız bırakılırdı. Burada aday, önce kızgın güneş altında tam bir gün ve açık fakat aysız bir gece boyunca olduğu yerde bırakılırdı. Öncekilere oranla pek basit gibi görünmesine karşılık, bu sınav, adayın çıldırmasına neden olabilirdi. Bundan sonra da adayın hâlâ aklının başında olup olmadığının anlaşılabilmesi için sınavdan geçirilmesi gerekirdi.

Karşılama Töreni ve Sonrası :

Tüm sınavlardan başarıyla geçen aday, İsis'in heykelinin yanında, başta Hiyerofant olduğu halde tüm rahiplerce görkemli bir törenle karşılanırdı.

Bundan sonra kendisine PASTOFOR niteliği verilen aday için bedensel değil ama zihinsel acılarla dolu bir dönem başlardı. Mabedin, girmesine izin verilen koridor ve bölmelerinin duvarlarındaki çeşitli rölyef ve simgelerden anlamlar çıkarmaya çalışırdı. Kendisine incelemesi için bir takım papirüsler de verilirdi. Fakat hiçbir şey öğretilmezdi. Hiyeroglifi bile kendi başına öğrenmesi gerekirdi. Herhangi bir soru soracak olursa kendisine ancak daha çok çalışması öğütlenirdi. Ancak, ne

yapmakta olduğu ve nerelere daha çok ilgi duyduğu da sürekli olarak izlenirdi.

Bir Pastaforun mabette yalnız başına bir şeyler öğrenmeye çalıştığı bu dönem yıllarca sürebilirdi. Kendisiyle hiç ilgilenilmediği için baş kaldırmak istediği zamanlar olurdu. Onun indinde; şimdi uğraştığı sorunlar, zifiri bir karanlık altında yolunu bulmaya çalıştığı lâbirentten daha karmaşıktır. Benliğini tutuşturan tutkuları, içinden geçmiş olduğu ateşten daha yakıcıdır. Şimdi kendisini boğmakta olan kuşkular, içine dalmış olduğu o bulanık ve soğuk sudan daha dondurucu ve ürkütücüdür. Boğazına kadar gömülmüş olduğu toprak, şimdi elini kolunu bağlamış olan çaresizlikten daha umut kırıcı değildir.

Epeyce bir süre sonra, yaptığı incelemelerden anlamlı sonuçlar çıkarmaya başladığı. Bilgilerinin arttığını, düşünme ve değerlendirme yeteneğinin giderek geliştiğini, mabede girmeden önceki düşünceleriyle şimdikilerin birbirlerine uymadığını fark ederdi. Gerçekten bir şeyler anlamaya ve öğrenmeye başladığı kanısına varıldığında, kendisine NEOZOR niteliği verilirdi. Asıl Hermetik nitelikli eğitimi de bundan sonra başlardı.

Bundan sonra yıllar boyunca çeşitli evrelerden ve sınavlardan geçirdi. Artık zaman zaman kendisine açıklamalar yapılır, yol gösterilirdi. Tüm çevresinde gördüğü şekillerin, yazıların, hiyerogliflerin, mabedi dolduran küçükten büyüğe, basitten karmaşığa, çeşitli simgelerin anlamlarını iyice kavradı. Önceden yapmış olduğu türlü yorumların, aslında gururlu bir ruhun ivedilikçi ve yüzeysel yargıları olduğunun bilincine varırdı. Daha ayrıntılı anlayıp, daha derinden görmeye alıştırdı.

Tüm bu işlerin tamamlanmasından sonra Hyorofan adı verilen Başrahip şöyle konuşurdu:

“Bu noktaya kadar gelmeyi başaran sen, büyük sırların da eşiğine dayanmış oldun Bundan önce sana verilen sırlar küçük sırlar, yani İsis’in sırlarıydı. Şimdi ise, büyük sırları yani Osiris’in sırlarını elde edeceksin.

Tanrı Osiris, kendisi, karısı İsis ve onların oğlu olan Horus’dan oluşan bir üçlemedir. Osiris, yaşamın kendisinden doğduğu kutsal babayı, İsis onun dişil ve üretken yanını, Horus ise ilahi kelam ve maddi alemleri remzeder. Tanrı bir bütündür ve tektir. Bu üç kişilik bölünme zaafın değil, mükemmelliğin ifadesidir. Bu yüce varlıktan çıkan insanlar da birer ölümlü tanrıdır. Yüce Tanrıya ulaşmalarına çok az kalan Kamil İnsanlar ise, ölümsüz insanlardır. İlahi düzende hiç bir şey küçük olmadığı gibi, hiç bir şey de büyük değildir. Ne mutlu bu sözleri anlayabilene.

Çünkü bunları anlayabilmek demek, yüce sırlara sahip olmak demektir. Bu sırları kalbine göm ve onu ancak kendi eserlerinde ifşa et...”

Bu sözlerden sonra yeni üstada, özel Üstad kıyafeti giydirilir ve yemin ettirilirdi. Eğer yeni üstad Mısırlı ise yönetici rahip olarak Mabette görev yapar, yabancı uyrukluydu da, din kurmak veya kendisine verilecek başka bir görevi yerine getirmek üzere ülkesine gönderilirdi. Ancak bu tür inisiyelere, ayrılmadan önce, mabedin sırlarını inisiye edilmeyenlere vermeyeceklerine dair bir kez daha ketumiyet yemini ettirilirdi. Aksine davrananlara, nerede olurlarsa olsunlar kendilerini ölümün beklediği hatırlatılırdı.

* * *

Ayrıntıları bilinen çeşitli tekris yöntemleri arasında Hermetik Tekris, en ağır ve en zorlu olanıdır. Çağlar boyunca, ezoterik kurumların bir çoğu, yalnızca öğrenimlerinin kapsamı bakımından değil, tekris yöntemleri ve çalışma sistemleri bakımından da Hermetizm’den esinlenmişlerdir.

Cahit R. ÜREN
07.07.2005

Kaynaklar :

- ÖZDEMİR, Hasan; Hermes
- AYFER, Murat Özgen; Masonluk Nedir ve Nasıldır ?
- IŞIKLAR, K. İnanç; Geçmişin Tarihini Yazma, Aydınlanma devriminin 6000 yıllık kökeni
- TÖZÜN, Atilla; Neoplatonizm, Hermetizm
- KIRKOĞLU, R. Hakan; Rönesans Büyücüleri
- Eski inançların güncel yansımaları - Hermetizm Tefekkürü
- Hermetizm’in günümüze etkileri
- Mısır ve Hermes Okulu
- Ezoterik ve Okült Kaynaklar Sitesi